

Preken 25. Januar 2015

4. S i åpenbaringstiden

Kapellan Elisabeth Lund

Halleluja

Dette hellige evangelium står skrevet hos Johannes i det 9. Kapittel:

Da Jesus kom gående, så han en mann som var født blind. 2 Disiplene spurte da: «Rabbi, hvem er det som har syndet, han selv eller hans foreldre, siden han ble født blind?» 3 Jesus svarte: «Verken han eller hans foreldre har syndet. Men nå kan Guds gjerninger bli åpenbart på ham. 4 Så lenge det er dag, må vi gjøre hans gjerninger som har sendt meg. Det kommer en natt da ingen kan arbeide. 5 Så lenge jeg er i verden, er jeg verdens lys.» 6 Da han hadde sagt dette, spyttet han på jorden, laget til leire med spyttet og smurte den på mannens øyne. 7 Så sa han: «Gå og vask deg i Siloadammen.» Siloa betyr utsendt. Mannen gikk dit og vasket seg, og han kom tilbake seende.

35 Jesus spurte han: «Tror du på Menneskesønnen?» 36 Han svarte: «Hvem er han da, Herre, så jeg kan tro på ham?» 37 Jesus svarte: «Du har sett ham, det er han som snakker med deg.» 38 «Jeg tror, Herre,» sa mannen og kastet seg ned for ham.

Slik lyder Herrens ord.

Halleluja

Jeg vet ikke hvordan det er å være blind.

Jeg tror ikke noen av oss som ikke har en sånn funksjonsnedsettelse kan vite noe om hvordan det virkelig er å leve med det. Vi kan bare forestille oss det.

Vi har hørt om en mann som var født blind.

På Jesu tid, innebar det å være blind mer enn å ikke kunne se. Det var også

forbundet med skyld og skam.

Jødene på den tida mente nemlig at sykdommer og funksjonsnedsettelse kom av synd. Hvis man ble syk, tenkte de at det var en rettferdig straff for at man var en ekstra stor synder. Og det å bli blind var en særlig streng straff, for da kunne man jo ikke studere loven.

De som var rammet av denne straffen ble holdt utenfor, og det var umulig for en blind mann å få seg jobb.

Derfor var den eneste utveien å bli en tigger.

Den blinde mannen satt og tigde om penger.

Jeg vet ikke om den blindfødte mannen skamma seg over seg selv, men det var i hvert fall mange mennesker rundt ham, som ville ha det til at han var syndig.

Han burde skamme seg.

Han ble på en måte satt i skammekroken.

En synder, en utstøtt, en mann i mørket.

Det kan være mange grunner til at vi skammer oss, også nå for tiden.

Vår tid, og vårt samfunn, er ikke så opptatt av synd og skyld lenger, men vi lever i en skamkultur.

Noen tenker for eksempel:

“Jeg klarer ikke det som de andre klarer. Jeg sier så mye rart, og jeg er så dum.

Jeg ser ikke så bra ut som de andre. Jeg strekker ikke til for barna, eller ektefellen, vennene eller foreldrene mine.

Når jeg måler meg mot det perfekte, sånn jeg skulle ønske at jeg var, så kjenner jeg at jeg skammer meg over realitetene. Over sånn jeg ser på meg selv”.

Jeg tror mange kan være innom sånne tanker av og til.

Psykiater Finn Skårderud har skrevet at skammen kan tre frem av spenningen mellom hvordan individet ønsker å bli sett, og hvordan individet føler at det blir sett.

Vi skammer oss altså når vi føler at andre ikke ser oss sånn som vi synes vi burde være. Vi har høye forventninger til oss selv, og kan synes at det er mye som er feil med oss. For noen kan følelsen av skam bli så sterk at den kan få dem til å tro at det de føler er virkeligheten.

De tenker til slutt: Jeg er feil. Skamfølelsen formørker virkeligheten.

Selv om ikke alle har det så vanskelig, så vet vi alle hvordan det føles å skamme seg. Da vil vi helst gjemme oss for andre.

Vi holder hendene foran ansiktet eller kryper inn i mørket for å ikke bli sett.

Den blinde mannen satt og tigde i sitt mørke.

Så kommer Jesus med disiplene sine.

Disiplene til Jesus var jøder, og de tenkte naturlig nok sånn de var opplært til å tenke. Da de kom gående sammen med Jesus og så denne blinde mannen, er det en selvfølge for dem at det er synden som er årsaken til problemet. Men siden han var født blind, og altså ikke rakk å synde før han ble blind, ble de bare litt usikre på hvem som har syndet. Han selv eller hans foreldre. Det spør de Jesus om.

Men Jesus avviser hele læren om sykdom som følge av synd.

"Verken han eller hans foreldre har syndet", sier Jesus.

"Men nå kan Guds gjerninger bli åpenbart på ham".

Jesus ser ikke en synder.

Han ser en mann som har det vondt, og bruker anledningen til å gjøre noe godt.

Jesus ser. Og han kommer nær.

Han bruker sitt eget spytt og blander det med leire, før han går bort til mannen.

Kneiler ned ved siden av ham i skammekroken, og smører leiren over øynene.

For oss er det rart med spytt og leire, men det var ikke helt uvanlige midler i legepraksisen på den tida.

Det kan, sammen med hvordan Jesus berørte ham, ha fått den blinde mannen til å skjønne at Jesus er en som vil ham noe godt. Og den blindfødte gjør som Jesus

sier, når han blir bedt om å vaske seg i Siloadammen.

Han går ned til dammen, fyller hendene med vann og vasker bort leiren foran øynene.

Da strømmer lyset inn i livet hans.

Alt er annerledes.

Han kan se. Han kan se Jesus. Han kan se verdens lys.

”Så lenge jeg er i verden, er jeg verdens lys”, sa Jesus.

Lyset hjelper oss å se, og i Johannesevangeliet er det å se omtrent det samme som å tro.

Lyset hjelper oss å se Gud, å se hvor vi skal gå, å se verden rundt oss.

Å se oss selv, sånn som Jesus ser oss.

Lyset avslører også synden, og vi er syndere. Vi gjør imot Guds vilje og trenger tilgivelse når vi er skyldige. Men mye av det vi skammer oss over, er ikke synd. Sånn var det for den blinde mannen, og sånn kan det være for oss.

Jesus gav ikke mannen bare synet tilbake. Den blindfødte fikk full pakke.

Han ble satt fri fra et liv i skam, og kunne få sin plass i samfunnet og i fellesskapet. Han ble sett sånn han ønska å bli sett. Sånn Gud ser på oss mennesker. Han fikk se seg selv med nye øyne.

Jesus kan sette oss fri fra skam. Han kan hjelpe oss å se oss selv med nye øyne.

Det som er preteksten i dag, som jeg leste ista, er bare begynnelsen og et par vers av slutten, på historien om den blindfødte mannen. Dere burde lese hele når dere kommer hjem etterpå. I Johannes 9.

Den seende mannen får virkelig se seg selv med nye øyne. Han hadde vasket seg i Siloadammen. Siloa betyr utsendt, og det er det mannen blir. Han vitner og forklarer og forsvarer det som har skjedd overfor naboer, familien og

farriseerne. Og når han møter Jesus igjen, står han oppreist i sin tro, og han tilber Jesus. Langt unna skammekroken.

Han hadde fått oppleve at han som er verdens lys er full av kjærligheten og omsorg. Jesus var en som ville ham noe godt.

”Så lenge det er dag må vi gjøre hans gjerninger som har sendt meg”, sa Jesus også. Han snakker ikke bare om seg selv. Han som er verdens lys, inkluderer oss i det han snakker om.

Jesus hjalp den blinde mannen ut av skammekroken. Han vil hjelpe oss ut fra det som hindrer oss i å leve i lyset. Og han kaller oss til å se andre mennesker med nye øyne.

Til å se og bekrefte.

Jesus traff en mann som hadde det vondt, og han brukte anledningen til å gjøre noe godt. Kanskje vi oftere kan tenke sånn? Når vi møter smerten hos andre mennesker, kan det være en mulighet til å gjøre noe godt. Det kan bli en åpning for at verdens lys skal slippe inn i et menneskes liv. Det kan bli et glimt av håp.

Vi kan velge å la oss selv bli sett og berørt av Jesus.

Vi kan tro at han vil oss noe godt.

Vi kan tørre å dele skammen vår med ham.

Vi kan våge å se oss selv med hans øyne.

Vi vil fortsatt være de vi er, men vi kan få slippe å skamme oss over oss selv.

Kanskje vi til og med kan kjenne oss stolte over å være skapt sånn vi er skapt.

Den blinde mannen ble frimodig da han ble satt fri fra skammen.

Jeg tror vi også kan bli det.

Etterpå får vi komme fram til alteret og ta imot han som er verdens lys.

La oss åpne oss der, og ta imot det gode fra Gud.

Tilgivelse for synden, frihet fra skammen.

Når vi tar imot nattverden slipper vi verdens lys inn i livet vårt.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet.